

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Greenport Venlo

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 november 2017 / projectnummer: 3194

1. Voorlopig oordeel over het milieueffectrapport (MER)

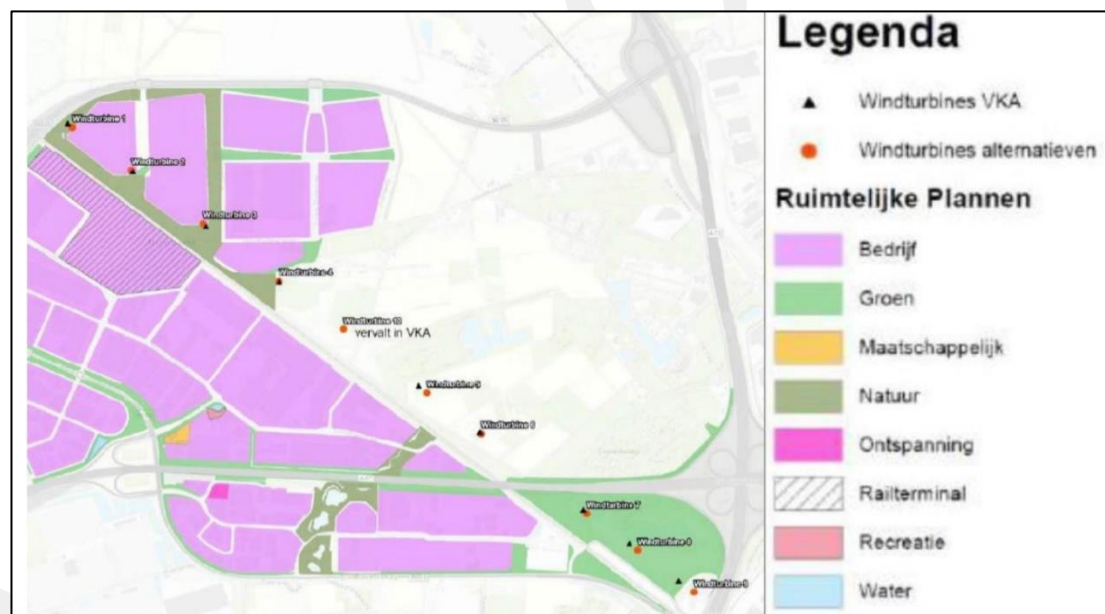
De gemeenten Venlo en Horst aan de Maas willen het windturbinepark Greenport Venlo van Etriplus met negen turbines mogelijk maken. Voordat de gemeenten over de benodigde bestemmingsplannen en de Omgevingsvergunning besluiten,¹ zijn de milieugevolgen onderzocht in een MER. De gemeenten hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (verder de Commissie)² gevraagd de kwaliteit van het rapport te toetsen.

Huidige situatie van het plangebied

Het zoekgebied ligt langs het spoor Venlo–Eindhoven en is gedeeltelijk aangewezen als te beschermen natuur (Natuurnetwerk Nederland, NNN). In het midden van het gebied ligt een aantal woningen. Het wordt doorkruist door de Rijksweg A67 en aan de zuidkant van het gebied liggen een motorcrossterrein en de Rijksweg A73.

Bevindingen MER

De Commissie vindt het MER helder gestructureerd en goed toegankelijk. Het bevat goede informatie over landschap, natuur en geluid en laat zien waar en hoe verlies aan natuurgebied gecompenseerd wordt. In het MER is van vier opstellingsalternatieven toegewerkt naar een voorkeursalternatief (verder VKA, zie onder figuur 1).

Figuur 1: Voorkeursalternatief, bron: MER windpark Greenport Venlo, 25 augustus 2017

Hierbij zijn ook de milieueffecten 'onder de norm' onderzocht, bijvoorbeeld de effecten op nabijgelegen woningen door geluid en slagschaduw. Opvallend is de hoge milieubelasting op woningen bij de Heierhoeve (ligging in het midden van figuur 1). Alhoewel hier ten opzichte van de andere alternatieven een turbine vervalt, zijn hier toch nog maatregelen nodig om de te hoge geluidbelasting te beperken.

¹ De gemeenten hebben in 2012 de structuurvisie voor het Greenportgebied vastgesteld. Daarin zijn onder meer de ambities voor de Greenport vastgelegd en is het zoekgebied voor windturbines op dit terrein begrensd. De provincie Limburg heeft bij de totstandkoming van de provinciale Omgevingsvisie (POL 2014) ervoor gekozen de besluitvorming over windturbineparken aan de gemeenten over te laten.

² De samenstelling en werkwijze van de Commissie m.e.r. staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3194](#) of door dit nummer op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

Inperking zoekgebied

In het deel van de Greenport in Horst aan de Maas dat eerder in de structuurvisie als zoekgebied was vastgesteld, zijn vanwege de veiligheidsrisico's geen locaties voor turbines onderzocht. De Commissie vindt de inperking van dit zoekgebied nog niet goed onderbouwd. Zij adviseert dit alsnog te doen voorafgaand aan de besluitvorming over de bestemmingsplannen, met het Besluit externe veiligheid buisleidingen als vertrekpunt. In §2.1 van dit advies is dit verder toegelicht.

Vleermuizen

Uit het MER blijkt dat voor verschillende soorten vleermuizen een stilstandvoorziening noodzakelijk is, omdat anders te veel slachtoffers vallen. Het vleermuisonderzoek in het MER is qua opzet uniek (permanente vleermuisradar op rotorhoogte) en van goede kwaliteit. Het vleermuisonderzoek laat verder zien dat er op deze locatie veel meer hoogvliegende vleermuizen voorkomen dan verwacht. Hoe vaak en wanneer de turbines moeten stilstaan, is echter niet onderzocht. Dat onderzoek zou later plaatsvinden, namelijk bij de aanvraag voor ontheffing van de Wet natuurbescherming (Wnb).

De Commissie kan door het ontbreken van informatie over de effecten op vleermuizen niet constateren of het voornemen uitvoerbaar is of niet. Zij adviseert dit onderzoek daarom uit te voeren voorafgaand aan het nemen van een besluit over de bestemmingsplannen, zodat tijdig duidelijk is wat deze informatie voor de bestemmingsplannen betekent. In §2.2 van dit advies is dit verder toegelicht.

Signaalverlichting

Signaalverlichting van de turbines wordt door omwonenden vaak als hinderlijk ervaren en kan worden beperkt of voorkomen. In het MER is aangegeven dat onderzoek naar de invulling van de (nachtelijke) signaalverlichting later wordt uitgevoerd bij het opstellen van het verlichtingsplan. Gemeenten kunnen alleen op planniveau regels stellen over verlichting en het beperken van lichthinder. Doordat informatie op dit moment nog niet in beeld is (onderzoek moet immers nog plaatsvinden) kunnen de gemeenten hiermee geen rekening houden bij hun besluitvorming over de bestemmingsplannen. De Commissie adviseert daarom de mogelijkheden om lichthinder te beperken en hun effectiviteit kort te beschrijven, zodat hiermee desgewenst rekening gehouden kan worden. In §2.3 van dit advies is dit verder toegelicht.

Voorlopig oordeel Commissie

De Commissie adviseert over bovenstaande onderwerpen meer informatie te geven in een aanvulling op het MER en daarna pas te besluiten over de bestemmingsplannen. Mogelijk levert dit ook nieuwe inzichten op voor de besluitvorming over de Omgevingsvergunning.

De gemeenten Venlo, Horst aan de Maas en Etriplus hebben aangegeven dit advies over te nemen en een aanvulling op het MER op te stellen. Zij zullen de Commissie ook vragen deze aanvulling te beoordelen.

In hoofdstuk 2 geeft de Commissie een toelichting op dit oordeel en doet zij een aanbeveling om uitgevoerd, ongepubliceerd geluidsonderzoek openbaar te maken (zie §2.4).

2. Toelichting op het voorlopige oordeel

2.1 Zoekgebied Horst aan de Maas

In het MER zijn turbines in het noordelijke deel van het zoekgebied in Horst aan de Maas niet onderzocht. Dat gebied was eerder door beide gemeenten geselecteerd. Onderzoek in dit gedeelte van het zoekgebied had mogelijk milieuvoordelen.^{3,4} Het MER geeft als reden dat door plaatsing van turbines het veiligheidsrisico van de Rotterdam-Rijn pijpleiding met 27% toeneemt en dat dit meer dan 10% is en dus ongewenst is. De Commissie constateert dat dit 10%-criterium geen vastgesteld externe veiligheidsbeleid (EV) is in Horst aan de Maas.

Naar het oordeel van de Commissie betreft het 10%-criterium een tussenstap en is nog een vervolgstap nodig, namelijk het toetsen aan de eis uit het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb 2014), te weten: het toetsen aan de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico van 10^{-6} per jaar bij kwetsbare objecten (zoals woningen).⁵ Daarbij moet het extra risico veroorzaakt door de windturbines, worden meegewogen. Het MER maakt niet duidelijk of deze vervolgstap is uitgevoerd. Op de EV-kaart in bijlage F van het MER lijken in dit gedeelte van het zoekgebied geen kwetsbare objecten (woningen) te liggen. Hierdoor is niet onderbouwd dat de aanwezigheid van windturbines leidt tot onaanvaardbare risico's. De Commissie adviseert deze toets alsnog uit te voeren.

De Commissie vindt, afhankelijk van de uitkomst van bovenstaande toets, onderzoek naar turbines in dit deel van het zoekgebied nog steeds zinvol omdat dit mogelijk milieuvoordelen heeft.⁶

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming te toetsen of grenswaarden uit het Besluit externe veiligheid buisleidingen worden overschreden. Indien geen overschrijdingen aan de orde zijn, adviseert zij alsnog de mogelijke milieuvoordelen van plaatsing van turbines in dit deel van het zoekgebied te onderzoeken en daarna pas afwegingen te maken.

2.2 Vleermuizen

Uit het MER blijkt dat voor verschillende soorten vleermuizen een stilstandvoorziening noodzakelijk is. Het vleermuisonderzoek in het MER is qua opzet uniek⁷ en van goede kwaliteit. Een complicerende factor voor het project is de bevinding uit het onderzoek dat er op deze locatie veel meer trekvlleermuizen voorkomen dan verwacht en zodoende er ook meer vleermuizen op rotorbladhoogte vliegen.

³ De Commissie heeft eerder bij haar toetsing van het milieueffectrapport Klavertje vier Greenport geadviseerd de kansen voor duurzame energie nog uit te werken. Onderdeel hiervan was de verkenning van mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines op de Greenport binnen het zoekgebied. In haar R&D-advies adviseerde zij eerst te onderbouwen dat het noordelijke deel van het zoekgebied in Horst aan de Maas inderdaad nu en in de toekomst geen realistisch opstelingsgebied is voor turbines en om vervolgens het zoekgebied uit de structuurvisie aan te passen.

⁴ http://api.commissiemer.nl/docs/mer/p31/p3194/3194_advies_reikwijdte_en_detailniveau.pdf .

⁵ Bevb, art 6.1, in het handboek risicozonering windturbines wordt in paragraaf 2.1.7 deze stap toegelicht.

⁶ Denk aan meer groene energieopbrengst en/of mogelijkheden om elders turbineposities te laten vervallen en daar de omgeving te ontzien.

⁷ Een permanente onderzoeksradar op de Innovatoren op het voormalig Floriadeterrein.

Het MER geeft aan dat voor geen van deze soorten de slachtofferaantallen in de buurt komen van de zogenaamde 1%-norm⁸, en maakt voor de Rosse vleermuis geen berekening om dit te onderbouwen. De Commissie constateert met een eigen berekening – op basis van de gegevens uit het MER – dat de 1%-norm voor de Rosse vleermuis 2 tot 4 maal wordt overschreden.⁹ De Commissie constateert daarom dat het MER mogelijk te rooskleurig is over het risico voor de Rosse vleermuis. In dat geval zouden ingrijpende mitigerende maatregelen nodig zijn, zoals een vergaande stilstandvoorziening of zelfs het laten vervallen van turbineposities. Dit type maatregelen kan invloed hebben op de plankaart, -regels en de uitvoerbaarheid van bestemmingsplannen. De Commissie vindt het daarom belangrijk dat hierover voorafgaand aan de besluitvorming over de bestemmingsplannen duidelijkheid is.

De Commissie adviseert als eerste stap naar een verklaring van de hoge aantallen trekvlleermuizen te zoeken. Dit is volgens haar bepalend voor de omvang van de mitigerende maatregelen. De Commissie ziet zelf drie mogelijke verklaringen, of een combinatie hiervan:

1. In dit gebied vindt bovengemiddelde trek van vleermuizen plaats, daarmee zou deze locatie één van de Europese trekroutes¹⁰ zijn;
2. Het aandeel ‘buitenlandse’ Rosse vleermuizen dat geen deel uitmaakt van de nationale populatie Rosse vleermuizen is hier groot. Het gaat dan met name om Duitse en Poolse exemplaren¹¹;
3. De hoge aantallen hangen samen met de meetmethode, bijvoorbeeld: de gebruikte methode meet mogelijk vaker dan bij andere meetmethoden dezelfde vleermuisindividuen, waardoor een overschatting optreedt.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming in te gaan op een verklaring van de hoge aantallen (trek)vleermuizen en vervolgens gepaste mitigerende maatregelen uit te werken.

⁸ Ter beoordeling van het effect van aanvaring met turbines op de gunstige staat van instandhouding (GSI) van de populatie van iedere soort, wordt meestal 1% van de gemiddelde jaarlijkse natuurlijke sterfte van de populatie (1%-mortaliteitsnorm) toegepast als een eerste criterium. Wanneer de voorspelde extra sterfte onder deze 1%-mortaliteitsnorm blijft, is een populatie-effect niet waarschijnlijk. Bij de beoordeling moet ook rekening worden gehouden met de huidige staat van instandhouding van deze populaties.

⁹ De Commissie heeft hierbij gebruikgemaakt van de rekenaanpak voor de Rosse vleermuis uit het MER Windpark Zeewolde (Waardenburg, 2016: Effecten op beschermde soorten Voorkeursalternatief Windpark Zeewolde) en gaat in deze berekening uit van een landelijke populatie van 4.000–6.000 exemplaren (Limpens, H.J.C.A., K. Mostert & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; onderzoek naar verspreiding en ecologie). In het rapport van Waardenburg wordt de 1%-mortaliteitsnorm daarmee op 18–26 exemplaren gesteld (pagina 57). Gegeven de voor windpark Greenport voorspelde 107 slachtoffers per jaar onder alle vleermuizen en gegeven de gemeten verhoudingen waarbij grofweg 40% (tabel 2, pagina 9 vleermuizenbijlage MER windpark Greenport) tot 70% (pagina 26 natuurtoets, MER windpark Greenport) een Rosse vleermuis is, zijn dan onder de slachtoffers 43 tot 70 Rosse vleermuizen te verwachten. Dit is 2 tot 4 keer zoveel als de 1%-mortaliteitsnorm.

¹⁰ Zie Hutterer, R., Ivanova, T., Meyer-Cords, C. & Rodrigues, L. 2005. Bat migrations in Europe.

¹¹ Mocht inderdaad een significant deel van de Rosse vleermuizen ‘Duits’ of ‘Pools’ zijn dan ligt het voor de hand de staat van instandhouding in die landen bij de beoordeling te betrekken. Indien onzekerheden of kennisleemtes te groot zijn voor deze beoordeling, dan adviseert de Commissie zekerheidshalve ervan uit te gaan dat het om vleermuizen gaat die deel uitmaken van de nationale Nederlandse populatie.

2.3 (Nachtelijke) signaalverlichting

Signaalverlichting wordt door omwonenden vaak als hinderlijk ervaren en kan worden beperkt of voorkomen. In het MER is aangegeven dat onderzoek naar de invulling van de (nachtelijke) signaalverlichting van de turbines wordt doorgeschoven naar een later verlichtingsplan. Het is voor de Commissie onduidelijk of de gemeenten lichthinder willen beperken of niet.

In het MER is wel aangegeven dat de knipperende verlichting als hinderlijk ervaren kan worden. De mogelijkheden om lichthinder te voorkomen zijn echter niet onderzocht en vergeleken. Het bestemmingsplan vermeldt hierover alleen dat een goedgekeurd verlichtingsplan (met hinderlijke of minder hinderlijke verlichting) noodzakelijk is. Gemeenten kunnen alleen op planniveau regels stellen over verlichting.¹² Doordat informatie op dit moment nog niet in beeld is (onderzoek moet immers nog plaatsvinden) kunnen de gemeente hiermee geen rekening houden bij hun besluitvorming over de bestemmingsplannen.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over de bestemmingsplannen de mogelijkheden om lichthinder te beperken en hun effectiviteit kort te beschrijven, zodat hiermee desgewenst rekening gehouden kan worden.

2.4 Geluid

In het MER is alleen een achtergrondrapport over de geluidbelasting van het VKA opgenomen. Van de overige alternatieven zijn in hoofdstuk 3 van het MER wel de uitgangspunten van de berekening en het eindresultaat op kaart (contouren) gegeven. De contouren laten zien dat in sommige opstellingsalternatieven woningen een veel te hoge geluidbelasting ondervinden. Vermeld is dat mede om deze reden deze opstellingsalternatieven zijn afgefallen. De onderbouwing hiervan (geluidsberekening) was niet opgenomen in het MER. Deze informatie bleek wel voorhanden bij de MER-schrijver.¹³ Hiermee is de onderbouwing compleet. De Commissie beveelt aan deze informatie openbaar te maken.

Laagfrequent geluid

In het MER is op eigen initiatief ook de laagfrequente geluidbelasting onderzocht en onder meer getoetst aan de Deense normering (overschrijding bij woningen Heierhoeve).¹⁴ De Commissie heeft navraag gedaan naar de berekeningen van het laagfrequente geluid die dit onderbouwen.¹³ Uit deze berekeningen blijkt geen overschrijding meer, in andere woorden:

¹² Als in een plan toestemming gegeven wordt voor turbines met een tiphoogte van meer dan 150 m of voor turbines nabij primaire (water)wegen, luchthavens en laagvliegroutes, is verlichting verplicht. De milieueffecten hiervan kunnen echter gedeeltelijk gemitigeerd worden. Om het bevoegd gezag de mogelijkheid te geven dit voor te kunnen schrijven in het inpassings- of bestemmingsplan, moet die informatie tijdig beschikbaar zijn. Als het bevoegd gezag namelijk verlichting wil voorkomen, kan aan de verlichting voorwaarden worden verbonden in het plan zelf of in het bijbehorende verlichtingsplan. Daarom is het belangrijk dat mitigatie-opties al in een MER voor een bestemmingsplan in beeld zijn. Later kan een bevoegd gezag ze immers niet meer voorschrijven, maar kan een initiatiefnemer ze alleen nog op basis van vrijwilligheid toepassen.

¹³ Memo Aanvullende informatie voor Commissie m.e.r. MER Windpark Greenport, 10 november 2017.

¹⁴ De Commissie vindt het opvallend dat in eerste instantie de Deense norm als criterium gehanteerd wordt en later gesteld wordt dat overschrijding hiervan 'acceptabel geacht wordt', omdat deze hinder in Nederland 'aanvaardbaar' is. In het MER staat ook de verwachting dat in de nacht bij alle woningen wel aan de Deense norm kan worden voldaan. Uit nadere informatie (zie voetnoot 12) blijkt dat overal ook overdag en in de avond aan de Deense norm kan worden voldaan.

overall kan aan de Deense norm worden voldaan. De Commissie beveelt aan deze informatie nog openbaar te maken, ook om verwarring over het al dan of niet voldoen aan de Deense norm te voorkomen.

VOORLOPIG

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het milieueffectrapport de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. De werkgroep bezoekt hierbij ook het gebied waar milieugevolgen kunnen optreden. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Peter van der Boom

Sjoerd Harkema (secretaris)

Sjef Jansen

Wim Keijsers

Hans van der Vlist (voorzitter)

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplannen in Horst aan de Maas en Venlo en omgevingsvergunningen.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor alle activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke activiteiten het gaat (<http://www.commissiemer.nl/regelgeving/besluitmer>). Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteit D22.2.

Bevoegd gezag

De gemeenteraden van Horst aan de Maas en Venlo (bestemmingsplannen) en Burgemeester en wethouders (B&W) van Horst aan de Maas en Venlo (omgevingsvergunningen).

Initiatiefnemer

B&W van Horst aan de Maas en Venlo voor de bestemmingsplannen en Etriplus voor de vergunningen.

Zijn zienswijzen en adviezen bij het advies betrokken?

De Commissie is niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3194](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

